

Oeververbindingen

Aanvankelijk waren de enige oeververbindingen in de Zaanstreek de dammen in [de Zaan](#) en de met roeibootjes gevaren pontveren.

Wormerdam/Knollendam

Volgens sommigen was er reeds vroeg een [Wormerdam](#) aanwezig, die in het midden van de 14e eeuw werd weggegraven en vervangen door de [Knollendam](#). Op de plek van de Wormerdam zou toen het [Noorderveer](#) zijn ingesteld als belangrijke schakel in de oost-west-verbinding in Noord-Holland (bijvoorbeeld tussen Purmerend en Haarlem). Dit veer lag ter plaatse van het huidige Noordeinde ter hoogte van de nummers 60-64 en heeft tot in 1957 in verschillende vormen dienst gedaan. Zo veranderde het in de tweede helft van de 19e eeuw van voetveer naar pontveer en in 1896, toen inmiddels de [Zaanbrug](#) gebouwd was (1889), weer in een voetveer. Toen het waterbeheersingsgebied zich uitbreidde naar het noorden werd de Knollendam overbodig en dus weggegraven. Verschillende pontveren hebben toen in deze omgeving als oeververbinding dienst gedaan.

Zo waren er in 1927 bij Knollendam 3 pontveren. Vanuit de [Starnmeerpolder](#) naar [Oost-](#) en [Westknollendam](#) en vanuit de [Karnemelkse polder](#) over de [Nauernasche Vaart](#) naar de Krommenieërpolder (het [Molletjesveer](#)). Het eerste veer bestaat nog steeds, zij het alleen nog maar als voetveer. Het tweede is vervangen door de brug in de [Provincialeweg](#) en het derde is opgeheven.

Nauernasche Vaart

Tussen Wormerveer en Krommenie is de Krommenieërbrug of [Vaartbrug](#) lange tijd de enige brug geweest. In de jaren '30 kwam daar een tweede bij toen de [Provincialeweg \(N203\)](#) werd aangelegd. De ernaast gelegen spoorbrug is van oudere datum. Ter hoogte van Westzaan heeft bij [Vrouwenverdriet](#) lange tijd een draaibrug over de Nauernasche Vaart gelegen. Ook hierin kwam verandering door de aanleg van de Provincialeweg en de bouw van een brug bij de [de watertoren](#). De meest zuidelijke oeververbinding wordt gevormd door de brug bij de [Nauernase Sluis](#).

Noordzeekanaal

Ten westen van de Nauernasche Vaart vaart over het [Noordzeekanaal](#) de pont [Buitenhuizen \(polder\)](#). Tot de ingebruikname van de Velsertunnel (1957) en de [Coentunnel](#) (1966) waren deze pont en die bij de [Hembrug](#) van vitaal belang voor de Zaanstreek. Nadat de [Hempont](#) als kabelpont begonnen was, werd in 1932 na veelvuldige verzoeken aan de rijksoverheid een stoompont ingezet. In dat jaar zette de Hempont 438.000 voertuigen over. In 1936 waren dat er al bijna 900.000 en in 1956 ruim 2.000.000. Nu doen de pont Buitenhuizen en de Hempont vooral nog dienst voor het overzetten van (brom)fietsers en auto's die gevaarlijke stoffen vervoeren.

Zaan

Over de Zaan hebben in de loop der eeuwen diverse oeververbindingen dienst gedaan. Van noord naar zuid zijn (waren) dat onder meer de volgende (in navolgend overzicht zijn slechts de

belangrijkste [Overzetveren](#) opgenomen, zie voorts aldaar):

- De [Zaanbrug](#) in Wormerveer die in 1889 in gebruik genomen is en die na diverse verbouwingen in 1979 voor het laatst gewijzigd is door het aanbouwen van een fietspad.
- Een overzetveer tussen Zaandijk en de [Kalverpolder](#) dat opgeheven werd toen de veerman Adam Smit op 2 juni 1931 overleed.
- De [Julianabrug](#) die, na in 1934 gereedgekomen te zijn, op 2 juli 1936 officieel geopend is (thans met fietspad verbreed).
- De brug in de Coentunnelweg die in 1968 in gebruik genomen is.
- De smalle [Noorderbrug](#) die niet geschikt was voor auto's en die Koog verbond met Zaandam ter hoogte van de Boerejonkerstraat. Deze brug is op 30 april 1902 officieel geopend en is na het gereedkomen van de Prins Willem Alexanderbrug in 1976 gesloopt.
- De jongste brug in de Zaanstreek, de [Prins Willem Alexanderbrug](#) , die na op 6 september 1976 door het verkeer in gebruik genomen te zijn, op 8 oktober van dat jaar officieel geopend is.
- De [Prins Bernhardbrug](#) die in 1941 gereed kwam en waar in 1970 aan twee kanten een voetpad aan gebouwd is zodat er ruimte kwam voor fietspaden en het autoverkeer dus ook meer breedte ter beschikking kreeg.
- De [Hoopbrug](#) of Magere Brug die in 1882 als loopbrug geopend is en lag ter hoogte van de Kopermolenstraat (gesloopt in 1942).
- Het [Ruiterveer](#) waarvan de diensten kortstondig zijn uitgevoerd met het stoompontje van Mul. Daarna een tijd met een roeiboot en in 1955 overgenomen door de gemeente tot het in de jaren '60 werd opgeheven.
- -De Prinses [Beatrixbrug](#) die in 1957 officieel geopend is.
- -De Koningin [Wilhelminabrug](#) die in de huidige vorm vanaf 1963 bestaat. De oude Wilhelminabrug was in 1903 gereed gekomen toen de Wilhelminasluis gebouwd werd.
- De tot voor kort meest zuidelijke oeververbinding was de pont tussen de Prins Hendrikkade en het Eiland waarop Willem Hoeve van 1955 tot 1965 veerman geweest is nadat hij daarvoor op 23-jarige leeftijd vanaf 1918 op het Ruyterveer had gevaren.
- De meest zuidelijke oeververbinding is thans de [Dr. J.M. den Uylbrug](#) over de [Voorzaan](#). Deze brug, geopend in december 1990, verbindt de Thorbeckeweg met de Provincialeweg.

De meest noordelijke oeververbinding zal in de loop van de jaren '90 de [Noordbrug](#) worden die net ten zuiden van de fabrieken van [Wessanen](#) in Wormerveer zal komen te liggen en via een nieuwe weg Wormer zal ontsluiten naar de Provincialeweg Westzaan-Westknollendam.

Jan van Zijp

Literatuur:

- M.A. Verkade e.a., Zaandam 150 jaar stad, 1962 Zaandam;
- T.Woudt, Wandeling door Oost- en West-Zaandam;
- J. Aten, Wormerveer langs weg en Zaan;
- W. Klinkenberg, Adieu Zaandam;
- A. van Braam, e.a., Historische atlas van de Zaanlanden.

[actualiseren](#)

From:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/> - **ZaanWiki**

Permanent link:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/doku.php?id=oeververbindingen>

Last update: **2016/10/17 04:09**

